

Statens vegvesen

Høringnotat

Høring om forslag til endring av:

Forskrift om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (utstederforskriften)

1. Innledning

Statens vegvesen fremmer på oppdrag fra Samferdselsdepartementet forslag om endring av forskrift av 14.12.2018 om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (utstederforskriften).

Endringen foreslås som følge av fremsatte ønsker om å begrense utstedernes mulighet til å avkreve månedsgebyr av sine avtalekunder for anskaffelse og distribusjon av brikke.

I denne høringen foreslås det endringer til utstederforskriftens §19 b og c, samt å definere den elektroniske brikken i § 2.

2. Bakgrunn og vurdering

Ved etableringen av utstederforskriften ble det vurdert dit at det ville være rimelig at utstedere kunne ta et gebyr for anskaffelse og distribusjon av brikker til sine avtalekunder som et alternativ til brikkedepositum som ble benyttet tidligere. Anledningen utstederselskapene har for å kunne ta gebyrer er hjemlet i utstederforskriften § 19. Brikkegebyret er omtalt i bokstav c.

Etter forskriften er godkjente AutoPASS-utstedere med mer enn 10 prosent markedsandel underlagt kravene i forskriftens § 19. Pr i dag er det to selskaper som faller inn under disse bestemmelsene. Begge disse selskapene har innført et månedsgebyr på kr 5 inkl. mva. for anskaffelse og distribusjon av brikke,

Utstedelse av brikke omfatter flere kostnadselementer. Dette gjelder alt fra selve prisen på brikken, lagerhold, logistikkforvaltning, til utsendelseskostnadene f.eks. porto. Vegdirektoratet har foretatt en gjennomgang av utstederselskapenes regnskaper i forsøk på å finne hvilke elementer den enkelte utsteder har lagt til grunn for sine beregninger av kostnad ved anskaffelse og distribusjon av brikke. I tillegg har det blitt innhentet tilleggsinformasjon fra de utstederne som er omfattet av begrensningene i § 19, dvs. de to utstederne som har mer enn 10 prosent markedsandel. I tilleggsinformasjonen dokumenterer begge utstederne at kostnaden de har lagt til grunn for beregning av månedsgebyret er i tråd med forskriften, gitt levetiden for brikken som de har lagt til grunn. Elementene som inngår i deres beregninger er; anskaffelseskostnad, håndteringskostnader, porto, lagerleie, systemkostnader og direkte personalkostnader.

Når det gjelder hvilke kostnader utstederne har knyttet til anskaffelse, utsendelse og erstatning av den enkelte brikke, ble det ved etablering av utstederforskriften i høringnotatet av 14. mai 2018 vist til at utstederne kunne ta et gebyr for utstedelse og erstatning av brikkene tilsvarende «dagens brikkedepositum». I 2018 var brikkedepositumet på 200 kr. Ut fra dette finner vi at gebyret etter utstederforskriften § 19 c skal begrenses til anskaffelsen av brikken og utsendelseskostnadene, f.eks. portokostnaden.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det en endring av utstederforskriftens § 19 c som presiserer at gebyret kan utgjøre de faktiske kostnadene som kan henføres til anskaffelse og utsendelse av brikken. Vi anbefaler imidlertid ikke at det settes begrensninger på hvordan gebyret settes overfor brikkekundene, dvs. i form av et engangsbeløp eller oppdelt pr måned. Utstedermarkedet er utviklet med tanke på de beste løsningene for brukerne ut fra konkurranse mellom utstederne. Vi finner det derfor uheldig å regulere markedet mer en strengt tatt nødvendig. Dette likevel slik at det forutsettes at utstederne forholder seg til annen relevant lovgiving, herunder markedsføringsloven. Denne betinger bl.a. at det samlede beløpet for brikken, gjøres kjent overfor kunden i forkant av innføring av gebyret.

Gebyrene som er presisert i utstederforskriftens § 19 er av ulik karakter, der punkt a og d er regulert i hhv. inkassoloven og forsinkelsesrenteloven. Øvrige punkter er gitt egen regulering i forskriften.

Når det gjelder § 19 b mener vi at denne klart følger av finansavtaleloven og at dette derfor må gjenspeiles i forskriften. § 19 c om brikkedepositumet vil fortsatt kreve egen regulering da brikken ikke er et betalingsinstrument som faller inn under finansavtaleloven. Brikken er i kravene gitt for teknisk utstyr definert som et element for registrering av avtalepasseringer innen AutoPASS. AutoPASS består av mange elementer og gir samlet sett det norske konseptet og nasjonale tjenesten for elektronisk bompengeneinnkreving.

Selv om brikkegebyret etter utstederforskriften ikke direkte kan knyttes til finansavtaleloven, legges det opp til en ordlyd og praktisering som er harmonisert med finansavtalelovens bestemmelser. I tillegg legges det opp til en presiseres at ved oppdeling av gebyret, kan det samlede gebyret ikke overstige den faktiske kostnaden.

På bakgrunn av ovennevnte legges det opp til følgende endringer i utstederforskriftens bestemmelser:

I nytt punkt e i § 2 gis en definisjon av hva en elektronisk brikke er. Definisjonen er harmonisert med kravene til tekniske krav i AutoPASS.

§ 19 b regulerer gebyrer som allerede er regulert i finansavtaleloven § 2-4. Fortolkning av praksis er underlagt Forbrukertilsynet.

§ 19 c faller ikke inn i bestemmelsene i finansavtaleloven da brikken er en identifikator og ikke et betalingsinstrument. Denne bestemmelsen og oppfølging av utstederne på dette området er det samferdselsmyndigheten som har ansvaret for.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte endringen i § 19 b er en klargjøring av dagens rettsstilstand. Utstedere som ikke allerede har rettet seg etter gjeldene rett for fakturagebyr vil få reduserte inntekter på dette området.

De foreslåtte endringene i § 19 c vil kunne medføre lavere inntekter for utstederne knyttet til brikkegebyr.

Utstederne som velger å dele kostnaden for utstedelse og erstatning opp i avdrag må sørge for å ha et system som lagrer totalbeløpet for den enkelte kunde når det starter å løpe og sikrer at det ikke avkreves når de faktiske kostnadene er dekket av avtalekunden.

4. De konkrete endringene

§ 2 utvides med:

Elektronisk brikke: en elektronisk enhet for identifikasjon av avtalepasseringer.

§ 19 b skal lyde:

gebyrer knyttet til brukers valg av alternativ betalings- eller faktureringsløsning som følger av finansavtaleloven.

§ 19 c skal lyde:

gebyrer knyttet til utsendelse eller erstatning av elektronisk brikke som dekker utsteders faktiske kostnader forbundet med dette. Dersom utsteder velger å dele gebyret opp i avdrag skal ikke de samlede avdragene overstige utsteders faktiske kostnad for anskaffelse og utsendelse av brikken

Vi ber om høringsinstansenes merknader til forslag til forskrift innen 01.02.2025. Høringen er gjort tilgjengelig på www.vegvesen.no/fag/publikasjoner/hoeringer/ Høringsinnspill kan sendes elektronisk til firmapost@vegvesen.no og merkes «Høring – endring av utstederforskriften», sak 24/234949. Høringsuttalelser kan også sendes via høringsportalen.